

סיכום הכנס השישי למיחזור והפחתת פסולת – בשיתוף האיחוד האירופי, מכון מיגל ומועצת הגליל העליון

מאות אנשים השתתפו בכנס המחזור השישי שהתקיים ב-12.6.14 במכללת תל חי, בשיתוף האיחוד האירופי, מכון מיגל והגליל העליון.

את הכנס פתח השר להגנת הסביבה, עמיר פרץ ששיבח את העבודה המשותפת של אנשי המקצוע במשרדו עם צוות 'אדם טבע ודין' והדגיש את חשיבת פעילות הארגון בקידום מהפכת הפסולת והמיחזור בישראל. השר להגנת הסביבה, השר פרץ חיזק את העוסקים במלאכה ואמר: "המהפכה של הפרדה במקור משליכה גם על התרבות והדרך להתייחסות לסביבה של הילדים והמשפחות בכל המובנים. חברה וסביבה וחינוך הולכים זה לצד זה ואי אפשר להפריד ביניהם".

עו"ד עמית ברכה, מנכ"ל 'אדם טבע ודין' בירך את המשתתפים בכנס והדגיש את האתגרים שעוד נכוו בתחום החקיקה והאכיפה בתחום הפסולת והמיחזור. עו"ד ברכה הסביר כיצד יש להתייחס להפרדה במקור ואמר: "נושא הפסולת האורגנית כשלעצמו מצריך התמודדות מקרו לאומית שתכלול את ארגון הידע בנושא, הניסיון, ההסברה הלאומית ויעדים לשנת 2020, כל זאת כדי להגיע להיקפים רחבים ככל שניתן של הפרדת פסולת במקור".

כמו כן, ציין עו"ד ברכה כי צמצום כמויות הפסולת הוא אתגר מרכזי הניצב כיום בפני הציבור בישראל.

בכנס נכחו גם נציגי המשרד להגנ"ס, נציגי רשויות מקומיות, עמותות סביבתיות, חברות יעוץ, מומחים בתחום וחברות מתחום המחזור וההשבה.

בין המייצגים ניתן היה למצוא את חברת דולב, קואלה וארגולן המציעים פתרונות שונים להפרדת פסולת, פחים בגדלים, צבעים ופוטנטים שונים להתמודדות עם הפסולת האורגנית. זאת לצד מתקני טיפול בחומר אורגני, מהרמה הביתית ועד לרמה העסקית והיישובית, החל מקומפוסט ידני על בסיס ערבול פשוט ועד מכשירים חשמליים אוטומטים. היו גם מייצגים של מספר יוזמות להשבה ומחזור חומרים שונים. יוזמת מחזור מקומי לחיסכון כספי ברשות על בסיס טיפול מקומי בפסולת אורגנית, מטעם המרכז לקיימות שכונתית.

בהמשך היום הועברו מספר הרצאות ע"י גורמים מארגון 'אדם טבע ודין', במועצות האזוריות, אנשי מקצוע מהארץ ומהעולם. התקיים פאנל אנשי מקצוע מהתעשייה ומהמשרד להגנת הסביבה בהנחיית העיתונאי אביב לוי. בסוף היום יצאו סיורים בנושא חקלאות ידידותית וקהילה מקיימת.

עיקרי ההרצאות:

פסולת אורגנית מהווה את זרם הפסולת החשוב והבעייתי ביותר, לכן כאשר נבצע הפרדה במקור נוכל לסייע להתמודדות עם ההתחממות הגלובלית ע"י הפחתת הטמנה, שימוש חוזר וטיפול בפסולת אורגנית בדרכים שונות. גימה נוהלס, מנהלת טכנית פרויקט SCOW ספרד פירטה את מטרת הפרויקט, פיתוח מודלים זולים, פשוטים, באיכות גבוהה, לאיסוף ומחזור פסולת אורגנית באזורים תיירותיים וחקלאיים. ליישם ניהול הפסולת האורגנית באופן חדשני ומקיים, דרך איסוף וטיפול יעיל בפסולת על בסיס מתקני קצה קטנים בסמיכות לאזור יצרנות הפסולת. מרטין היבל, ENPI CBC, ניהול פרויקט SCOW בים התיכון בין 12 מדינות מעלה אתגרים רבים ליישום מדיניות חדשה של האיחוד האירופי מ-2007, אזור הים התיכון מרובה פערים תרבותיים, כלכליים ופוליטיים. הכנס נתן במה לשיתוף מקצועי, מדעי, עסקי וישומי.

מתמונת המצב בישראל 2014 שתאר גלעד אוסטרובסקי - בישראל 43 רשויות מפרידות, שהן 304 אלף בתי אב אשר מפרידים 32 אלף טון פסולת אורגנית. אומנם זו עליה של 30% משנה שעברה אך עדין כמות הפסולת האורגנית נאספת למשק בית עומדת בממוצע על 103 ק"ג בשנה. כל הפרדה טובה מאלטרנטיבה של הטמנה, אך לפי מייקל גיובאני, חבר ARS איטליה, במילנו איסוף הפסולת האורגנית עומד על 270 ק"ג למשק בית ובסן פרנסיסקו נאספים 369 ק"ג פסולת אורגנית למשק בית בשנה ללא גזם. נתונים אלו מהווים יעד אליו יש לשאוף. עוד מסביר גיובאני, עד 2050 קרוב ל-95% מהאוכלוסיה תתגורר בערים, יש למצוא את הפרקטיקה שתאפשר הפרדה במקור בהיקפים גדולים במרקם העירוני.

באזורים תיירותיים ומרוחקים האיטלקים משתמשים במשאיות משולבות לאיסוף הפסולת המעורבת והמופרדת ומצליחים לחסוך בעלויות הנסיעה. כמו כן, במקביל למציאת שיטות איסוף וטיפול חדישות יש להתאים את הרגולציה כך שתחייב טיפול בפסולת אורגנית, חקיקה מתמרצת טיפול וממסה הטמנה. דוגמא טובה לכך הציג פרנסיסקו גירו, סגן מנהל סוכנות הפסולת של קטלוניה. אשר בשנים האחרונות מטמיעים שינוי תפיסתי ביחס לפסולת, מצמצום הפסולת ועד קבלתה כמשאב שניתן להפנות לשימוש חוזר, לשרוף לטובת אנרגיה ובעיקר להימנע מהטמנה. על מנת לאפשר לכוחות השוק להניע מהלך שכזה, הועלה היטל הטמנה והשריפה בקטלוניה, נבנה מפתח תגמול עבור רשויות שהחליטו לבצע הפרדה במקור והחסכון הכספי בא לידי ביטוי בהתאם לרמת ההפרדה ואיכות הפסולת המתקבלת, שכן הם רואים בו כמשאב. גירו טוען כי אם נעשה שימוש נכון בכספי המיסים יהיה שינוי תפיסתי לכיוון ניהול אקולוגי של פסולת. הצלחת תהליך ההפרדה וניהול הפסולת יאפשר הגשמת מטרות דירקטיבות אירופאיות, הימנעות מבזבז משאבים עם ערך כלכלי ויסיע לשוק העבודה.

עו"ד אסף רוזנבלום, ראש המחלקה המשפטית באדם טבע ודין, חשף כי בישראל המגזר המסחרי אחראי לכמויות פסולות אדירות, פסולת זו ניתנת להפרדה בקלות יחסית, בעלות נמוכה ולהביא לזרם פסולת אורגני איכותי ויציב. לפי סקר שנערך באדם טבע ודין בתי מלון מהווים יצרני פסולת גדולים ביותר, 110 טון בשנה בממוצע למלון, רשתות השיווק מייצרות בממוצע 70 טון בשנה לסניף, המטבחים המוסדיים מייצרות 50 טון בשנה למטבח ומסעדות שמייצרות 15 טון בשנה. מהמחקר עולה כי המרכולים והמלונות לבד מייצרים קרוב ל-100 אלף טון בשנה. אחד היתרונות בהפרדת פסולת במגזר המסחרי הינה הפחתת פסולת ע"י הפנייתה לנזקקים עוד בטרם השלכת המזון כפי נעשה בלקט ישראל ביותר מ-200 אתרים לדיברי המנכ"ל גידי כרוך. ב-2013 לקט הצילה למעלה ממליון ארוחות.

ענת לווינגרט, מנהלת אגף אגרואקולוגיה וגידולי שדה במשרד החקלאות, הרחיבה בנושא השימושים החקלאיים בקומפוסט כאחת האלטרנטיבות לטיפול בפסולת אורגנית, תיארה את מגוון הפסולות המפנות להטמעה בקרקעות השונות והמגבלות נשיאת החומר של הקרקע. חיזק את דבריה מנהל טכני של ארגון קומפוסט איטלקי CIC, מאסימו סנטמרו, שתיאר את ההמחסור החמור בחומר אוגני בקרקעותדרום אירופה והסביר כיצד קומפוסט יכול לסייע בהעשרת הקרקע בחומר אורגני.

השימוש בפסולת אורגנית לשימוש חוזר בחקלאות איננו משהו חדש, רונית שחר ועדי כהן, מנהלת איכות סביבה בשטראוס ומנכ"ל ע.כ.שיבולת ודגן. שטראוס משתמשים במי הגבינה לתזונת הפרות ולהפקת גז, מפעלי ממתקים מפנים את שאריות המזון מפס הייצור למאכל בעלי חיים. בשיבולת ודגן משתמשים בירקות שנפסלו, שעורה מתסיסת בירה, שאריות מוצרי חלב ו"החזרות" מוצרי חלב כמוצרי גלם להפקת מזון לפרות. בישראל ממחזרים 400 אלף טון פסולת בשנה במזון פרות.

מרבית הדוברים חזרו והדגישו את חשיבות ההפרדה ואת החשיבות של הפרדה איכותית על מנת לאפשר שימוש חוזר בחומר הנאסף, ראשי המועצות האזוריות משגב, גליל עליון ועמק חפר, תארו את פועלם בתחום המחזור, את המאמצים, ההצלחות והקשיים בתחום, בכל אחת מהמועצות שיטות שונות להטמעה וטיפול בחומר האורגני.

להלן ריכוז התובנות וההמלצות שעלו מההרצאות והפנלים השונים :

- הסברה והטמעה – יש להמשיך במהלך על מנת לשפר את איכות ההפרדה ולהפחית את השאריות הלא אורגניות בזרם האורגני
- פסולת מסחרית – יש לחייב הפרדת פסולת אורגנית
- קומפוסטרים ביתיים ושכונתיים – יש לעודד ולתמוך על מנת לחזק את התהליך
- מידע – איסוף ושיתוף מידע בין הגופים השונים
- להקל על המפרידים – נגישות וזמינות תחנות פינוי פסולת, פחים מאווררים ונקיים

- יוזמות קהילתיות - קיים קושי ברתימת תנועות הנוער ובתי ספר תיכוניים להפרדה
- עלויות - מחסור בפתרונות קצה וקיום קרטל תאום מחירים בין אתרי הטיפול
- מימון - דורש העמדת משאבים לצורך ניהול ובקרה, מימון ביניים ארוך טווח של הרשות
- חקיקה - עיכוב באישור חוק עזר למחזור במשרד המשפטים
- גישת R5 – הפחתה, שימוש חוזר, מחזור, ריקבון ועיצוב מחדש

